

MÉG EGY PÁR SZÓ EKKLÉZSIÁINK TŐKEPÉNZZEIRŐL.

Midőn Rédiger Géza barátom e becses folyóirat mult évi folyama 5-ik füzetében „Észrevételek ekklézsiáink tőkéről“ czim alatt, azoknak jelenlegi nyomoruságos kezelését kitüntette, egy régen érzett közszükségnek adott kifejezést, s egyszersmind figyelmet keltett fel arra azoknál, a kik a környéki vizsgálósziek számadásai-ból mindent szép és ékes rendben látnak. Ideje is volt, hogy e kérdés felszínre kerüljön, ideje, hogy e kérdéssel tüzetesebben foglalkozunk, és ideje lenne, hogy a mlgs és főiszt. egyh. képv. Tanács ez ügyben oly határozatot hozzon, a melynek következtében az ekklézsiái tőkék biztosítása mellett az ekklézsiái tagok mind inkább-inkább elszegényedésének útja vágassék. De mielőtt e határozat megszületnék, igen czélszerű volna, ha kisebb-nagyobb ekklézsiái tőkétet kezelő vagy ellenőrző paptársaink e kérdéshez hozzászólva, tapasztalataikat előadva, e tárgyat minden oldalról megvilágítanák. A zivatartól nem kell félni, mert a tisztítja az levegőt.

A R. G. barátom által felvetett kérdéshez, e folyóirat mult évi folyama 6-ik füzetében, Kovácsi Antal tanár ur szól hozzá, s a mint előre lehetett gondolni, hogy az, a ki csak az egyházkörnyéki vizsgáló szék jegyzőkönyveiből ismeri az ekklézsiák tőkepenzeinek kezelését, máskép vélekedik, mint az, a ki a hely színén folytonosan a veszendő tőkékért, a kamatokat nem is említve, küzködik; csakugyan nem is tartja oly rosznak az ekklézsiák tőkepenzeinek kezelését, mint R. G., s erre „igen lényeges és döntő tanubizonyoságnak“ látja azt, hogy 6 körbeli összes ekklézsiáink pénztár maradéka az 1875-ik év végén 21,640 frt és 20 kr.

Ez valóban szép öszszeg . . . De sokkal szebb lenne, ha ez nemcsak a papirosan figurálna. Ha ez az öszszeg csakugyan készpénz volna, a mint iratik, akkor nem lehetne attól tartani, hogy a „Dávid Ferencz alap“-ra 1879-ig nem gyül öszsze a 10,000 frt., mert ekklézsiáink annak egy részét szivesen átadnák a nevezett

czélra. Ha a számok csalhatatlanok is, engedjék meg nekem hogy most az egyszer különösen ennek ne higgyek. Miért?

A vizsgálószerk kiszáll az ekklézsiába, s a szokásos kérdések és feleletek megtétele után, előveszi a gondnok vagy pénztárnok számadását. Ez tele van az aránylag roppant sok kamathátralékkal. Tapasztalásom szerint a kamatok 40—50 %-ánál ritka ekklézsiában gyűl be több. S ekkor mit csinál a vizsgálószerk? A mit a jelen körülmények között tehet. A be nem fizetett kamatot befizetettnek veszi, s oda írja mint készpénzt, pénztármaradéknak. A gondnok tiltakozik ellene, nem használ; majd kérésre, volt eset reá, hogy írásra fogta a dolgot: nem lehetett felszedni, nincs miből felszedni. Mind hiában, hangzik a válasz: fel kellett volna szedni; ebből a pénztármaradékból aztán, ha egészen feledékenységre nem megyen, vagy ha a gondnok nem talál akármilyen okot, hogy hová költötte, még tőkepenz is lehet. S az ilyen öszszegből, hiszem hogy meglesz a 21,640 frt 20 kr. pénztármaradék.

Pedig ez az eljárás nem is helyes, nem is jogos. Helytelen, mert ez által, a mellett, hogy a gondnokon sem hajtják fel, vagy legalább 100 esetben csak egyszer az ilyen pénztármaradékot, a kamathátralékosok neve is feledésbe megyen; jogtalan, mert az ekklézsiái vagy presbyterialis gyűlés által kiosztott tőkepenzről, s annak kamatairól, nem egyedül a gondnok felelős. És még mi a szomorú követkevése ennek? Az, hogy az ekkora felelősséggel járó, s mégis igen sok helyt fizetésnélküli gondnoki hivatal, a melyre régen büszke volt a megválasztott, mai napság senki sem akarja viselni. A gazdagabb igyekszik bármekkora váltságdíjjal is kibujni alóla, a szegényebbnek pedig gyakran a felszedett kamatokról sincs elég biztosítéka.

A zavar évről évre nő, és a szegény papnak, a ki hivatalból ellenőrzője, de tulajdonképen számadás-készítője is a gondnoknak, e zavarok tisztázása csaknem anynyi dolgot ad, mint papi hivatala, s lelkiismeretes fáradozásainak legtöbb esetben nincs semmi eredménye, hacsak eredménynek nem vesszük az adósoknak haragját. Egy kis ekklézsiában pedig, a hol nagyobb tőke kezeltetik, és ez figyelemre méltó, az ekklézsiái tagjainak legkevesebb 90%-a adós.

Bizony nem festette R. G. barátom egy cseppet is sötét színekkel ekklézsiáink tőkéinek állapotát. Sőt hajlandó vagyok az általa mondottakhoz még hozzátenni, hogy a tőkepenz a jelenlegi kezelés mellett mind ekklézsiáinkra, mind ekklézsiáink tagjaira nézve áldás helyett átok.

Ennek bebizonyítására adatok vannak birtokomban. Ismerek oly ekkleziát, a mely 80 év leforgása alatt templomot s melléje tornyot épített, a toronyba harangot öntetett, a templomba 1400 frtos, a mint a visitatio jegyzőkönyve megjegyzi, a maga nemében páratlan orgonát csináltatott, tanítói s egy elég diszes papi lakot épített, s mindezt minden tőkepénz nélkül, csupán egyeseknek e czélra tett kegyes adakozásaiból. 16 év óta 5042 frt 40 kr. tőkepénzt kezel, a mely jelenleg egészen, 50, 100 és 200 frtos részletekben, 400 frt kivételével, ekkleziái tagoknál van elhelyezve 10% kamat mellett. És ez ekkleziia az 5000 frtot o. é. felülhaladó tőke 16 évi kamatjából mit tud felmutatni? Semmit, épen semmit!

És mig ama bizonyos kis ekkleziia rövid időközökben tőkepénz nélkül oly költséges vállalatokat végzett be, a jelenlegi nagy tőkepénz mellett nem képes egy a törvény kívánalmainak megfelelő iskolaházat és tanítói lakot építeni. Sőt többet mondok, hogy a mesteri telket egy szomszédjában levő helylyel megnagyobbítsa, kénytelen volt egy részt a papi telekből adni el, a miért a papság mai napig sem kárpóttatott. A tanító alkalmas helyiség hiányában saját házában lakik. A népiskola 75 növendéke 3 évig díj nélkül használt helyéből kiszorulva, a romladoxott tanítói lakban kinlódik, s még a padok, melyen a növendékek ülnek sem az ekkleziáié. Szomorú dolog, de valóság. Hihetetlennek látszanék ez 5042 frt 40 kr. 10%-ra kiadott tőke mellett, ha nem volna oly keserű igazság.

És ez ekkleziái tagoknál elhelyezett tőkepénz káros következése észlelhető az ekkleziái tagokon is. A mellett, hogy kisebb nagyobb mértékben kioltotta keblökben annak az egyház iránt lángholó áldozatkészségnek, lelkesedésnek szent tüzét, mely az ősökkel 80 év alatt templomot, tornyot, orgonát, mesteri és papi lakot épített, elég áldozatnak tartva most a kamatok megfizetését: az olcsó pénz kölcsönzésre ingerelte azokat is, a kik a nélkül ellehetek volna, ekkleziái tőkepénz nélkül az ekkleziáiak tagjainak legkevesebb 50% nem volna adós; azokat is a kik azt használni nem tudják. A könnyen szerzett pénz a legnagyobb résznél könnyen ment el, s az ez által is előidézett szegénység mind íjesztőbb mérvben jelentkezik. Ezt legközelebről bizonyítja az, hogy mig a tőkepénz kiosztása alkalmával, a hivatalos iratok bizonyítása szerint, a papi kalongyás kepe a 125 és 130 kalongya közt váltakozott, ma a kalongyák száma a 85-t nem haladja meg. Nem állítom ugyan

határozottan, hogy ennek egyedüli oka az ekklézsia tagjain levő tőketartozás, de hogy nagy része van benne, a ki a körülményekkel ismeretes, nem fogja kétségbe vonni.

És e sajnós jelenség csaknem minden nagyobb tőkét kezelő ekklézsiáinkkal közös.

Mindezeket összevéve, határozottan ki lehet mondani, hogy ekklézsiáink tőkepenze, a jelenlegi kezelés mellett, ekklézsiáinkra nézve hátrányos, ekklézsiáink tagjaira nézve erkölcsileg és anyagiilag szegényítő. Ez ügyben bizonyosan tenni kell . . . De mit és hogyan? Ez a kérdések kérdése!

Ezen szomorú körülmények közt igazán lelki örömmel értesülhetett mindenki Kovácsi Antal tanár ur cikkéből arról, hogy az egyh. képv. Tanács az ekklézsiák vagyona helyesebb kezelésére nézve megtette az első lépéseket. Hogy ez intézkedésnek kellő sikere is meglegyen, ohajtandó volna, hogy a vizsgáló szék jegyzőkönyvei mellett a helyszínről vett adatok is figyelembe vétessenek.

Részemről sokkal tapasztalatlanabbnak érzem magamat, hogy e tekintetben indítvánnyal léphessek fel, és e sorokkal sem akartam egyebet, mint ekklézsiáink tőkepenzei kezeléséről s annak hátrányairól, másfél évi papságom alatt szerzett tapasztalataimat előadni. De meg vagyok győződve arról, hogy a mlgs és főtiszt. egyh. képv. Tanács oly közvetítő intézkedést tesz, a mit különben Kovácsi Antal tanár ur kilátásba is helyez, hogy az egyes ekklézsiák pénztárai gyarapodása mellett, az egyes hívek elszegényedése megátoltatik, ohajtott siker fogja koronázni atyai gondoskodását.

Adja is ezt a mindenható Isten!

Barabás Lajos.